

สรุปการประชุมคณะกรรมการอำนวยการ ศอ.ปส.

ครั้งที่ ๒/๒๕๕๙

เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๙ เวลา ๑๐.๐๐น.

ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม ๒ ชั้น ๘ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ

เริ่มประชุมเวลา ๑๐.๐๐ น.

พลเอก ไพบูลย์ คุ้มฉายา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ในฐานะประธานคณะกรรมการอำนวยการ คอ.ปส. เป็นประธานการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑. ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า สืบเนื่องจากผลการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยพิเศษ ว่าด้วยปัญหายาเสพติดโลกหรือ UNGASS 2016 ซึ่งมีผลการประชุมคือ ขอร้องให้ทุกประเทศนำแนวทางไป ปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ เพราะยาเสพติดไม่ได้เกิดจากประเทศหนึ่งแล้วจบที่ประเทศหนึ่ง แต่เป็นเรื่องของการ แพร่ระบาดจากประเทศหนึ่งสู่ประเทศหนึ่ง ขอร้องให้นำวิธีการจากผลการประชุมไปดำเนินการตามความ เหมาะสมของประเทศนั้นๆ แต่ไม่ได้บังคับให้ดำเนินการตามทั้งหมด ซึ่งเมื่อสัปดาห์ก่อน ประธานได้ให้ สัมภาษณ์เรื่องเมทแอมเฟตามีน จากการสัมภาษณ์เรื่องทิศทางของนโยบายยาเสพติดโลกภายหลังการประชุม UNGASS ว่า หลังจากการประชุม UNGASS มาแล้ว จะดำเนินการเรื่องอะไรบ้าง

๒. ที่ประชุมรับทราบเรื่องตามระเบียบวาระ ดังนี้

๒.๑ รับทราบสรุปการประชุมสมัยพิเศษของสมัชชาสหประชาชาติ ว่าด้วยปัญหายาเสพติดโลก พ.ศ.๒๕๕๙ (United Nations General Assembly Special Session on the World Drug Problem – UNGASS 2016) ดังนี้

การประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยพิเศษว่าด้วยปัญหายาเสพติดโลกหรือ UNGASS 2016 จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๙-๒๑ เมษายน ๒๕๕๙ ณ ศูนย์การประชุมสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา โดย พลเอก ไพบูลย์ คุ้มฉายา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นหัวหน้าคณะผู้แทน โดยการประชุมในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วนหลัก คือ การประชุมเต็มคณะและการประชุมโต๊ะกลม (Roundtable Discussion) ๕ หัวข้อ นอกจากนี้ยังมีการประชุมคู่ขนานและการประชุมทวิภาคีด้วย โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจาก ๑๙๓ ประเทศ รวม ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้นมากกว่า ๒,๐๐๐ คน สรุปสาระสำคัญของการประชุม ดังนี้

๑) การประชุมใหญ่ เป็นการกล่าวถ้อยแถลงของหัวหน้าคณะผู้แทนประเทศระดับสูงที่กำกับ ดูแลงานยาเสพติด โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้กล่าวถ้อยแถลงในนามหัวหน้าคณะผู้แทนไทย โดย ได้กล่าวยืนยันว่าไทยไม่เห็นด้วยกับการทำยาเสพติดให้ถูกกฎหมาย และการลดทอนความเป็นอาชญากรรม โดยเฉพาะรายสำคัญ ไทยสนับสนุนแนวการปฏิบัติของสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาทางเลือกไปใช้โดย บุรณาการเข้าสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน นอกจากนี้

รัฐบาลไทยเรียกร้องให้ประชาคมโลกช่วยกันสกัดกั้นสารตั้งต้นเข้าสู่แหล่งผลิตโดยดำเนินการตาม “แผนปฏิบัติการแม่น้ำโขงปลอดภัย”

๒) การประชุมโต๊ะกลม ซึ่งกำหนดไว้ ๕ หัวข้อหลักคือ

(๑) ยาเสพติดและสุขภาพ พอสรรปุสาระสำคัญได้ดังนี้

(๑.๑) มีการเปลี่ยนกรอบความคิดจากสงครามยาเสพติดเป็นการใช้สาธารณสุขนำ การแก้ไขปัญหายาเสพติด เน้นสุขภาพผู้ป่วยในลักษณะบูรณาการ ครอบคลุมและสมดุล

(๑.๒) NPS ในตลาดมืด เป็นสารประเภทออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ได้ถูกนำมาใช้เรื่อยๆ ฝ่ายสาธารณสุข ต้องติดตามและดูแลหลักฐานอ้างอิงทางวิชาการ โดยยาเสพติดยังมีประโยชน์ทางการแพทย์ โดยเฉพาะการดูแลผู้ป่วยระยะเรื้อรังและผู้ป่วยระยะประคับประคอง

(๑.๓) โดยข้อเท็จจริง ผู้ใช้ยาบ้าไม่ค่อยมีปัญหาในการบำบัดรักษาแต่มีปัญหาในเรื่องของการฟื้นฟู ผู้ติดยาเป็นเหมือนผู้เป็นโรคเรื้อรัง การรักษาเพื่อให้หายไม่ใช่เป้าหมายเพราะผู้ใช้อาจกลับไปใช้อีก แต่สิ่งสำคัญคือควรเป็นการควบคุมให้เขาอยู่กับเราได้ ซึ่งสำคัญมากกว่า เสนอให้มีการพิจารณารูปแบบการลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด

(๒) ยาเสพติดและอาชญากรรม พอสรรปุสาระสำคัญได้ดังนี้

- ขณะนี้ ทุกประเทศยอมรับยาเสพติดเป็นปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ต้องร่วมมือกัน ปรับปรุง กฎหมาย กฎระเบียบและประสานงานตรง เช่น การประสานงานข้ามพรมแดน โดยสิ่งสำคัญคือข้อมูลที่ทันเวลา นอกจากนั้นก็มีการเสนอให้ควบคุมสารตั้งต้นและความร่วมมือด้านข้อมูลต่างๆ ในที่นี้ไทยได้เสนอเกี่ยวกับการตรวจพิสูจน์สารเสพติด ในการค้นหาแหล่งผลิตจากตราสัญลักษณ์ด้วย และมีการเน้นพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของยาเสพติด โดยหลายๆ ประเทศได้มีการกล่าวถึงเรื่องนี้

(๓) ยาเสพติดและสิทธิมนุษยชน พอสรรปุสาระสำคัญได้ดังนี้

- มีการกล่าวถึงมิติในเรื่องของสิทธิมนุษยชนมากขึ้น โดยรวมถึงสิทธิของการเข้าถึงยา และการใช้ยา รวมทั้งการบริการสาธารณสุข การคุ้มครองกลุ่มเปราะบาง เด็กในกระบวนการยุติธรรม การคำนึงถึงการถูกตีตรา เมื่อติดยาเสพติดหรือครอบครัวยุติยาเสพติด การลดทอนความเป็นอาชญากรรม การยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยเสนอให้คณะกรรมการยาเสพติดหรือ CND ต้องทำงานกับหน่วยงานอื่นมากขึ้น เช่น คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติหรือ UNHCR โดยเฉพาะการคุ้มครองเด็กในกระบวนการยุติธรรม

(๔) ยาเสพติดและความท้าทายใหม่ๆ พอสรรปุสาระสำคัญได้ดังนี้

- ที่ประชุมได้มีความกังวลเกี่ยวกับเรื่องวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทชนิดใหม่ๆ หรือ NPS ซึ่งไทยเองได้มีการควบคุมแล้ว ๑๖ ชนิด แต่ยังมีอยู่มากกว่า ๑,๐๐๐ ชนิดในตลาด ปัญหาคือสารเหล่านี้ไม่ได้อยู่ในการควบคุมของอนุสัญญาสหประชาชาติ โดยอาจจะต้องมีการติดตามและเฝ้าระวังต่อไป ทั้งนี้ เคตامين ในกฎหมายระหว่างประเทศยังไม่มีมีการควบคุม แต่ปัญหามีอย่างยาวนานซึ่งจีนเคยเสนอให้มีการควบคุมไว้หลายครั้งแต่ยังไม่สำเร็จ

(๕) การพัฒนาทางเลือก พอสรรปุสาระสำคัญได้ดังนี้

- ที่ประชุมได้มีกล่าวถึงความสำคัญของการใช้แนวทางการพัฒนาทางเลือกในการแก้ไขปัญหายาเสพติดเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหา โดยให้มีการพัฒนาสภาพแวดล้อมและปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เพื่อให้เป็นการแก้ไขปัญหาอย่างครบวงจร โดยผู้แทนไทยได้ร่วมกล่าวถึงความจำเป็นที่จะมีส่วนช่วยให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินการด้วย อาทิ ความร่วมมือจากภาครัฐและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน รวมไปถึงการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการด้วย

- แนวโน้มของการแก้ไขปัญหายาเสพติดจะยึดมุมมองทางสาธารณสุขมากขึ้นควบคู่ไปกับการป้องกันและปราบปราม โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนอย่างครอบคลุมทั้ง สตรี เด็กและเยาวชน เอกสารผลลัพธ์

การประชุมจะเป็นกรอบการทำงานซึ่งจะมีความเชื่อมโยงกับมิติต่างๆ อาทิ องค์การอนามัยโลกหรือ WHO หน่วยงานด้านสาธารณสุขและด้านสิทธิมนุษยชนมากขึ้น

- ประเด็นในเรื่องการยกเลิกโทษประหารชีวิต การลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด การใช้ยาเสพติดอย่างถูกกฎหมาย สิทธิในการใช้ยาและการเข้าถึงบริการ การลดทอนความผิดทางอาญา จะถูกกล่าวถึงมากขึ้นในระยะต่อไป

๒.๒ รับทราบผลการประชุมทศทางนโยบายยาเสพติดโลกภายหลังการประชุม UNGASS 2016 ดังนี้

การประชุมดังกล่าวจัดโดยศาลฎีกา กระทรวงยุติธรรม โครงการกำลังใจ สำนักงาน ป.ป.ส. เครือข่ายวิชาการสารเสพติดภาคเหนือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระหว่างวันที่ ๑๖-๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๙ ณ โรงแรมเซ็นทารา ลาตพรวา กรุงเทพมหานคร

ความเป็นมาของการประชุม

นโยบายและกฎหมายยาเสพติดที่ใช้ควบคุมเมทแอมเฟตามีนในสองทศวรรษที่ผ่านมา มีความเข้มงวดรุนแรง แต่มีประสิทธิผลในการควบคุมปัญหาน้อย มีผลกระทบเชิงลบเกิดขึ้น เช่น ผู้ต้องขังคดียาเสพติดมีจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นคดีไม่สำคัญ ผู้ต้องขังเหล่านี้เป็นคนยากจน เป็นผู้ด้อยโอกาส การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้ต้องขังยังไม่มีประสิทธิผล มีการกระทำผิดซ้ำสูง และมีการลงโทษที่ไม่ได้สัดส่วนกับความผิดจากความเข้มงวดของกฎหมาย

โครงการกำลังใจ ได้ศึกษาข้อมูลวิชาการทั้งภายในและต่างประเทศ และร่วมกับองค์กรภาคี จัดเวทีเผยแพร่ความรู้ สนับสนุนให้มีการทบทวนนโยบาย/กฎหมายยาเสพติด

ประกอบกับการประชุม UNGASS เพื่อทบทวนนโยบายควบคุมยาเสพติดของประเทศต่างๆ ในโลก ซึ่งมีการนำเสนอข้อมูล ข้อเสนอทางเลือกนโยบายฯ ที่มีมนุษยธรรม และให้ความสำคัญในด้านสาธารณสุข การพัฒนา และความมั่นคงของมนุษย์มากขึ้น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในมิติต่างๆ ของปัญหายาบ้า ทั้งทางวิทยาศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ และกฎหมายในระดับสากล

๒. เพื่อทบทวนสถานการณ์ปัญหาสังคมเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ต้องขังคดียาบ้าไทย

๓. เพื่อเปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานโยบายและร่างประมวลกฎหมายยาเสพติด

ผู้เข้าร่วมประชุม ประมาณ ๔๕๐ คน ส่วนใหญ่เป็นผู้พิพากษาและบุคลากรกระทรวงยุติธรรม

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประชุม

- ผู้เข้าร่วมประชุมมีความรู้ ความเข้าใจมากขึ้นในเรื่องสารกระตุ้นในกลุ่มแอมเฟตามีน (Amphetamine Type Stimulant/ATS) โดยเฉพาะเมทแอมเฟตามีน และบทเรียนของประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และประเทศอื่นที่ใช้ในการควบคุมสาร ATS ตลอดจนทางเลือกต่างๆ ของนโยบายที่เหมาะสมที่ได้มีการหารือในที่ประชุม UNGASS 2016

- ผู้เข้าร่วมประชุมได้ทราบข่าวสาร ความรู้ที่สำคัญในเรื่องเกี่ยวกับปัญหาของเมทแอมเฟตามีน ในเรือนจำ ผลกระทบของการใช้นโยบาย/มาตรการที่รุนแรงในการแก้ปัญหาที่ผ่านมา ความก้าวหน้าของการพัฒนานโยบาย กฎหมายควบคุมยาเสพติดในลักษณะของร่างประมวลกฎหมายยาเสพติดและข้อเสนอในการปรับปรุงร่างประมวลกฎหมายยาเสพติด และมิติใหม่ในการแก้ไขปัญหาของไทยหลัง UNGASS 2016

- มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เข้าร่วมประชุมกับวิทยากรและผู้เข้าร่วมประชุมด้วยกัน เพื่อร่วมกันหาทางออกที่เหมาะสมของนโยบายยาเสพติดของประเทศไทยต่อไป
- ความร่วมมือกันผลักดันให้มีนโยบายกฎหมายยาเสพติด และการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีประสิทธิภาพ ยั่งยืนต่อไป

สรุปผลการประชุม

- ที่ประชุมไม่มีแนวคิดที่จะทำให้ยาเสพติดถูกกฎหมาย แต่จะใช้ทรัพยากรในการที่จะดำเนินการต่อนักค้ารายสำคัญให้เต็มที่และลดทอนการเป็นอาชญากรรมสำหรับคดียาเสพติดรายเล็ก สำหรับผู้ที่เป็นแรงงานหรือเหยื่อ มีความชัดเจน อย่างน้อยโครงการกำลังใจ กระทรวงยุติธรรมดำเนินการเป็นจุดเริ่มต้น กระตุกให้หน่วยงานต่างๆ ได้ฉีกใจคิดเสียพลหลังแลเห็นว่า ทิศทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดถูกทิศทางหรือไม่ ผลดีมีอะไร ผลกระทบเชิงลบเป็นอย่างไร ลดผลกระทบเชิงลบให้เหลือน้อย

๓. ประเด็นพิจารณา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เสนอว่า

การแก้ปัญหาค้าผู้ติดยาเสพติดจะต้องให้แพทย์ดำเนินการ เนื่องจากเกี่ยวกับสาธารณสุข แม้แต่งงานของกองทัพที่เกี่ยวข้องก็ต้องไปอยู่ที่กระทรวงสาธารณสุข หากหน่วยงานไม่เห็นด้วย จะได้เสนอแนวทางที่จะดำเนินการต่อนายกรัฐมนตรีเท่าที่จะดำเนินการได้ ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้ขอความเห็นจากที่ประชุมว่า พร้อมเปลี่ยนแปลงแนวคิดในการแก้ไขปัญหายาเสพติดตามแนวทาง UNGASS หรือไม่

ที่ประชุมเสนอความเห็น ดังนี้

๑) เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา เสนอว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข นัดประชุมผู้บริหารกระทรวงฯ ในช่วงเช้าก่อนการประชุมคณะกรรมการอำนวยการ ศอ.ปส. ได้ข้อสรุปว่า เห็นด้วยในหลักการ แต่ประเด็นที่ต่างประเทศกังวลคือ คนที่เสพยาจำนวนร้อยละ ๙๐ ไม่มีปัญหา แต่ร้อยละ ๑๐ ที่มีปัญหาต้องได้รับการช่วยเหลือ ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขเห็นว่า ไม่จำเป็นต้องเอาคนจำนวนมากไปรักษา คิดว่าคนจำนวนร้อยละ ๑๐ ที่จะต้องรักษาเป็นปัญหาด้านการแพทย์และสังคม เพราะฉะนั้นขอให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และกระทรวงมหาดไทย มาร่วมดำเนินการกับกระทรวงสาธารณสุข

๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เสนอว่า ถ้าหน่วยงานพร้อม จะให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรับไปดำเนินการ ทั้งนี้การที่พูดเรื่องเมทแอมเฟตามีนเมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๙ เพื่อให้สังคมตื่นตัวเกิดการเปลี่ยนแปลง ให้คำนึงถึงเรื่องสุขภาพ เรื่องสาธารณสุข ต้องการให้แพทย์ให้ความรู้กับสื่อมวลชนเรื่องสุขภาพ

- ขอยืนยันให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยรับผิดชอบ

- เรื่องการแก้ไขกฎหมายจะนำเรียนนายกรัฐมนตรี ทุกเรื่องที่อยู่ในความรับผิดชอบ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมจะดำเนินการ

๓) ผู้บัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด เสนอว่า ในช่วงที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม พูดเรื่องเมทแอมเฟตามีน มีผู้ถามฝ่ายตำรวจมาก เพราะเป็นฝ่ายปราบปราม ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม พูดเนื่องจากเป็นห่วงคนที่ติดยา คนเสพยาจะพัฒนาเป็นผู้ค้า ควรจะรักษาและกลับสู่สังคมให้ได้ ส่วนคนที่ผลิต รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมไม่ได้บอกว่าถูกกฎหมาย แต่สื่อมวลชนกับประชาชนเข้าใจผิด ควรทำให้เป็นแนวทางเดียวกันว่า เป็นห่วงคนป่วยไม่ต้องนำไปขังคุก สามารถนำไปบำบัดรักษาได้ ซึ่งต้องให้แพทย์ดำเนินการ

๔) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม กล่าวว่า ร้อยละ ๗๐-๘๐ ในที่ประชุม UNGASS บอกว่า ต้องเอายาเสพติดให้ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งประเทศไทยยอมไม่ได้ แต่จะทำกฎหมายให้สอดคล้องกับการปราบปรามยาเสพติด ยินดีที่จะให้คนเสพยาเป็นคนป่วย จะใช้ด้านสาธารณสุขเข้ามา แต่จะบังคับให้ยาเสพติดเป็นสิ่งถูกต้องตามกฎหมายนั้น ไม่ยอม และได้มีการยืนยันในที่ประชุม CND ที่เวียนนา ซึ่งกลุ่มประเทศยุโรปเหนือ กลุ่มประเทศอเมริกา

อาฟริกาใต้ รวมผืนเป็นกำลังเดียวกันที่จะผลักดันให้ยาเสพติดถูกต้องตามกฎหมาย และไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่ไม่ยอมให้ข้อมติ UNGASS ว่า ให้ยาเสพติดถูกต้องตามกฎหมาย และการประชุม ๔ ฝ่าย ก็ได้พูดกันว่าทำไม่ได้ ประเทศไทยไม่ยอม

๕) รศ.ดร.สังศิต พิริยะรังสรรค์ เสนอว่า ได้ศึกษาผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมไทย ซึ่งในต่างประเทศทำมานานและมีผลเปลี่ยนแปลงนโยบาย เนื่องจากว่าเมื่อมีการประเมินระหว่างต้นทุนของงบประมาณที่รัฐทำไปในแต่ละปี เทียบกับความเสียหายทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น อเมริกาจึงต้องประกาศยุติสงครามยาเสพติด ทั้งที่เป็นประเทศแรกที่ประกาศ และเรียกร้องให้ทุกประเทศที่เป็นพันธมิตรช่วยกันประกาศสงครามยาเสพติด แต่วันหนึ่งเมื่ออเมริกาพบว่าคนล้นคุกแล้ว เขาก็มีการทบทวนนโยบายไปไม่ไหวจึงประกาศยุติ แต่พอยุติ ไม่ให้สัญญาณกับมิตรประเทศ ประเทศไทยเป็นมิตรประเทศของสหรัฐได้ประกาศสงครามให้ แต่เวลาจะยุติไม่บอก โดยเปลี่ยนนโยบายไปเป็นบำบัดรักษา ประเทศไทยยังไม่มีมีการประกาศยุติ ซึ่งได้เคยนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมว่า ทำให้ขัดและประกาศเลยว่่านโยบายของรัฐบาลชุดนี้ คือ ประกาศยุติสงครามยาเสพติด ไม่ใช้การเข่นฆ่าทำร้ายผู้คนอีกต่อไป และในช่วงปี ๒๕๕๐-๒๕๕๘ งบประมาณของรัฐบาล ซึ่งใช้ไปในเรื่องของการป้องกันปราบปราม บำบัด ซึ่งตอนเริ่มทำใช้งบประมาณ ๒๐๐ กว่าล้านบาท ๒๕๕๘ เพิ่มขึ้นมาหมื่นกว่าล้านบาท เพิ่มขึ้นถึง ๕๐ เท่า งบประมาณใหญ่ใช้ในการดูแลคนในคุก ความเสียหายที่เกิดขึ้นทางเศรษฐกิจและสังคม ประมาณการตัวเลขยังไม่ครบถ้วน เพราะไม่สามารถประมาณการต้นทุนศาลกับอัยการได้ ความเสียหายในช่วงปี ๒๕๕๐-๒๕๕๘ ประมาณ ๙ ปี อยู่ระหว่าง ๑.๑ ล้านล้านบาท ถึง ๑.๕ ล้านล้านบาท เราลงทุนไม่ก็หมื่นล้านบาท แต่เสียหาย ๑.๑ ล้านล้านบาท ถึง ๑.๕ ล้านล้านบาท ถ้าเป็นธุรกิจล้มละลายไปนานแล้ว สิ่งที่เราควรจะทำอย่างที่ว่า UNGASS เสนอไว้คือ ควรจะยุติโทษอาชญากรรมต่อผู้ที่ติดยาเสพติด คนที่ติดไม่ควรถือเป็นอาชญากรอีกต่อไป ผู้เสพกับรายเล็ก ๆ ที่จะค้าเพื่อจะเอาเงินมาใช้เสพต่อ ไม่ควรถือเป็นผู้ค้า ถ้าเราจำกัดคนที่เสพและค้ารายเล็กออกมา ผมคิดว่าถึงร้อยละ ๘๐-๙๐ เอาไปบำบัดรักษา และผมคิดว่าการสัมมนาเมื่อสัปดาห์ที่แล้วที่ตั้งข้อสังเกตทางกฎหมายว่าใครครอบครองยาเสพติดตั้งแต่ ๑๕ เม็ดขึ้นไปให้สันนิษฐานว่าเป็นผู้ค้า ซึ่งไม่ถูกแน่ เวลาที่ผมสัมภาษณ์ บางคนเสพวันละ ๑-๒ เม็ด บางคน เป็น ๑๐ เม็ด เพราะฉะนั้นเวลาซื้อจะไม่ซื้อ ๒-๓ เม็ด เขามีเงินและเขาไปซื้อของเขามาทีละ ๒๐-๓๐ เม็ด พอโดนจับถือว่าเป็นผู้ค้า เพราะฉะนั้นต้องทบทวนกฎหมาย ผมคิดว่าปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสังคม คนที่เข้าไปเกี่ยวข้องส่วนใหญ่จะเป็นคนมีรายได้น้อย กลุ่มที่มีรายได้น้อยจะเป็นผู้เสพมากที่สุด ไม่ได้เสพเพราะเจ็บป่วย ไม่ใช่ปัญหาการแพทย์ ไม่ได้เสพเพราะมีอาการปวดหัว ท้องเสีย เป็นปัญหาสังคมที่ว่า คนเสพคิดว่าตัวเองได้ทำงานอดิเรก ยาวขึ้น ไม่ต้องหลับ ไม่ต้องนอน เพื่อจะได้เงินมาใช้จ่าย คนรวยจะไม่เสพยาบ้า ซึ่งไม่ใช่ปัญหาวิทยาศาสตร์ ปัญหาการแพทย์ แต่เป็นปัญหาสังคม เพราะฉะนั้นการแก้ปัญหาสังคม ต้องไม่ใช่แต่เรื่องของคำอธิบายทางการแพทย์เท่านั้น ต้องอธิบายและมองจากปัญหาสังคม และทางการแพทย์มักมีคำอธิบายว่า ถ้าเสพมากๆ จะเป็นอันตราย สิ่งที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม พยายามจะทำ คือ

(๑) จะลดความเป็นอาชญากรรมในปัญหายาเสพติดสำหรับผู้เสพ ผู้ค้า ผู้ที่ทำงานแรงงานรับจ้าง ทำเป้าในการสู้รบให้เหลือเล็กที่สุด คือผู้ผลิต กับผู้ค้ารายใหญ่ เราต้องการการร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านที่จะเข้าไปจัดการกับโรงงานต่างๆ ต้องขจัดต้นตอ

(๒) นโยบายการบำบัดรักษาให้ถือเป็นนโยบายใหญ่ จะให้หน่วยงานไหนดูแลขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมเสนอมาถูกทางในการใช้นโยบายบำบัดรักษา และคิดว่ามันมีความแตกต่างคือ ยาเสพติดระหว่างสหรัฐอเมริกากับยุโรป มองต่างกัน ยุโรปจะใช้วิธีที่นุ่มนวลกว่าใช้วิธีถูกกฎหมายโดยรัฐบาลผลิตยาเมทแอมเฟตามีนเอง ต้นทุนเม็ดหนึ่ง ๓๘ สตางค์ ซึ่งต่อให้เพิ่มเป็น ๓ เท่า เม็ดละ ๑ บาท ใครที่อยากจะเสพก็มาลงทะเลเบียนกับหมอ และให้หมอวินิจฉัยและสั่งให้ว่า บุคคลนี้สมควรได้เสพ วิธีการแบบนี้ทำให้ราคายาเสพติดเป็น ๐ บาท เท่ากับสู้ด้วยวิธีการทางด้านอุปสงค์

ด้านอุปทาน แต่นโยบายของประเทศไทยที่ผ่านมาจะใช้วิธีการควบคุม demand ทำให้ราคาของยาเสพติดแพงเกินไปจริง เพราะฉะนั้นถ้าเราจะสู้ในเรื่องนี้ ควรให้ความสนใจกับด้าน supply มากขึ้น เพราะทันทีที่เราควบคุม supply ทำให้เราควบคุมราคาเท่ากับ ๐ บาท คนค้ายาเสพติดจะล้มละลายทันที การจะไปจ้างคนมาขนแทบไม่มีประโยชน์ ต้องขอบคุณรัฐมนตรี ถ้าคิดออกนอกกรอบ จากสิ่งที่นักการเมืองปกติทำกัน ไม่กล้าเปลี่ยนแปลง เพราะคนที่เปลี่ยนแปลงมักจะถูกเปลี่ยนตัวออกไปก่อน สิ่งที่ทำกันทำถือเป็นความกล้าหาญทางจริยธรรม คิดว่าท่านจะถูกแรงต่อต้านจากคนจำนวนมากที่ยังไม่เข้าใจ ก็ถือว่าเป็นเรื่องปกติ โฆษณาชวนเชื่อมา ๒๐-๓๐ ปี อยู่ๆ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมาพูด ๑-๒ ครั้ง จะไปเปลี่ยนความคิดไม่ได้ สิ่งที่เราจะต้องต่อสู้ในปัญหาสังคม คือว่าเราต้องไปให้ความรู้ วิถีต่อสู้ในเรื่องนี้ คือ ทุกหน่วยงานที่เข้าร่วมในการต่อสู้กับปัญหาเสพติด ต้องเน้นการให้ความรู้ เรื่องนี้คือเรื่องใหญ่ และเราชนะแน่นอน เพราะความรู้เท่านั้นที่จะชนะกันได้ เรื่องยาเสพติดทฤษฎีที่พูดๆ กัน มันล้าสมัยหมดแล้ว ที่ทำให้ปราบไม่มีแล้ว เพราะฉะนั้น ท่านต้องให้ความรู้ว่าโลกเราเขาเปลี่ยนไปอย่างไร เราต้องใช้สื่อต่างๆ ของภาครัฐ ภาคเอกชน ต้องร่วมมือกัน ต้องขอแรง ช่วยกันพูดในเรื่องความรู้ใหม่ ถ้าเราทำได้ เราจะทำให้ประชาชนเข้าใจ และยั่งยืน และต่อไปใครจะมาใช้ความรุนแรงอีก ประชาชนจะตั้งข้อสงสัย

๖) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม กล่าวว่า ที่ประชุม UNGASS มีการประณามประเทศที่ใช้คำว่าสงครามยาเสพติด ขอร้องทุกคนอย่าใช้สงคราม สงครามเป็นการเข่นฆ่า ไม่สอดคล้องกับแนวคิดปัจจุบัน เมื่อพูดถึงสุขภาพจิต คือ ความเมตตา การใช้จิตใจ ทัศนคติ อย่าประกาศสงคราม เพราะจะทำให้เจ้าหน้าที่ระดับล่าง ถือป็นและไปยิงคน ขอบคำพูดที่ว่า ลดความเป็นอาชญากรรมกับผู้เสพ กฎหมายที่ออกมาจะเป็นอย่างนี้ นั่นคือการคัดแยก ลงโทษให้ถูก ให้เหมาะสม องค์ประกอบที่เกิดจากพระราชบัญญัติฟื้นฟู

ทั้งนี้ต้องการใช้สื่อสร้างความเข้าใจ หลังจากนั้นจะเชิญภาคเอกชนและสื่อมวลชนมาประชุมหารือการดำเนินการอาจใช้เวลา ๒-๕ ปี เพื่อเน้นเรื่องสุขภาพ สาธารณสุข สิทธิการเข้าถึงยา นโยบายคนเสพยาเป็นผู้ป่วยจะให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นหลัก ไม่มาสู่กรมคุมประพฤติ ปรับเปลี่ยนให้สาธารณสุขเป็นโครงสร้างหลักในการฟื้นฟู สิ่งที่ต้องขบคิดกันต่อไป นั่นคือปัญหาสังคม จะต้องคุยกับภาคอื่นที่ไม่ใช่ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด แต่เรารู้ปัญหาพื้นฐานมาจากสังคม ความเหลื่อมล้ำ ความยากจน จึงเกิดแรงงานยาเสพติด จึงเกิดความไม่สมดุลในการลงโทษ

นโยบายการปราบปราม ประมวลกฎหมายยาเสพติด จะเน้นไปที่ผู้ค้ารายใหญ่ แต่ผู้ค้ารายย่อยจะเป็นรายละเอียดที่กระบวนการยุติธรรมจะแยกรายใหญ่กับรายย่อย เป็นกระบวนการสอบสวน ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ อัยการ ศาล เห็นภาพแล้วจะนำไปทำต่อ เป็นเรื่องของกระบวนการคัดแยกคัดกรอง ก่อนนำไปสู่ระบบสาธารณสุข ซึ่งจะสอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติด

จากนั้น ที่ประชุมมีมติ ดังนี้

๑. เห็นชอบว่า เมทแอมเฟตามีนหรือยาบ้ายังคงเป็นยาเสพติดตามกฎหมาย ซึ่งต้องดำเนินการมาตรการควบคุม ทั้งการปราบปราม การป้องกัน การบำบัดรักษา

๒. ให้พัฒนาระบบการบำบัดรักษา โดยถือว่า ผู้เสพยาเป็นผู้ป่วย ที่จะต้องได้รับการดูแลมากขึ้น โดยระบบการดูแลสุขภาพและสาธารณสุข โดยจะถ่ายโอนภารกิจด้านการบำบัดรักษาให้กระทรวงสาธารณสุขรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและประสิทธิภาพ

๓. พิจารณาปรับสัดส่วนการลงโทษตามกฎหมายผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเมทแอมเฟตามีน (ยาบ้า) ให้เหมาะสมสอดคล้องกับผลการประชุม UNGASS 2016

๔. พิจารณาแก้ไขปัญหาสังคมเรื่องความเหลื่อมล้ำ ความยากจน ซึ่งเป็นพื้นฐานของปัญหาเสพติด

๕. การปราบปราม การจับกุมเน้นรายใหญ่และนายทุน แต่รายย่อยเป็นหน้าที่หน่วยงานกระบวนการยุติธรรม ทำการคัดแยก คัดกรองส่งสาธารณสุข ซึ่งจะสอดคล้องกับประมวลกฎหมายยาเสพติด

ปิดประชุมเวลา ๑๒.๐๐น.